

BRAIN: woorden en daden

Jaarverslag 2009

Branchevereniging Archiefinstellingen in Nederland

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Vereniging	4
<i>Leden</i>	4
<i>Ledenvergaderingen</i>	6
<i>Het bestuur</i>	6
<i>Bureaumedewerker</i>	7
<i>Werkgroepen</i>	7
1. <i>Kwaliteitszorg</i>	7
2. <i>Benchmark</i>	8
3. <i>DIV+A</i>	9
4. <i>Subsidies en Lobby</i>	9
5. <i>Collectieve promotie</i>	9
6. <i>Opleiding, arbeidsmarkt en mobiliteit</i>	10
Overige activiteiten	11
<i>Communicatie, huisstijl en website</i>	11
<i>Visiedocument Archiveren = Vooruitzien</i>	11
<i>Belangenbehartiging en vertegenwoordiging</i>	12
<i>Hulpactie Keulen</i>	12
<i>Studiedag 'Verbeter Samen de (digitale) Dienstverlening'</i>	12
<i>Werkconferentie vernieuwing handvest en monitor dienstverlening archieven</i>	13
<i>Focusgroeponderzoek</i>	13
<i>Kwaliteitsmonitor 2009</i>	14

Voorwoord

In 2009, het tweede jaar van bestaan, balanceerde BRAIN tussen woorden en daden. We werkten aan een inspirerende langetermijnvisie, terwijl de vereniging haar nut ook in de praktijk moest bewijzen aan de leden en potentiële leden.

De eerste helft van het jaar stond sterk in het teken van de ontwikkeling van de gezamenlijke visie van BRAIN en KVAN. Op 16 juni nam Judith Kranendonk, directeur-generaal Cultuur en Media van OCW, het visiedocument *Archiveren = Vooruitzien* in ontvangst. Vervolgens ging BRAIN op pad om steun te krijgen voor deze visie. Door gesprekken met alle belangrijke stakeholders is BRAIN erin geslaagd met haar boodschap door te dringen op bestuurlijk niveau.

Tegelijk werkten bestuur en vooral werkgroepen aan veel concrete projecten.

Dit jaarverslag zet alles nog eens op een rijtje. Vervolgens gaan we weer heel snel vooruit kijken. Want Archiveren is Vooruitzien!

Jantje Steenhuis
voorzitter

Vereniging

Leden

Het ledenaantal van BRAIN is het afgelopen jaar sterk gegroeid. Eind 2008 telde de vereniging nog 44 leden. In de loop van 2009 kwamen daar 19 nieuwe leden bij. Naast een aantal van de grotere archiefinstellingen en regionale historische centra (waaronder het Utrechts Archief en Historisch Centrum Overijssel) zijn het afgelopen jaar ook enkele hoogheemraadschappen, particulieren archieven en kleinere gemeente-archieven lid geworden. Tresoar zegde als enige instelling haar lidmaatschap van BRAIN in 2009 op.

Het totale ledental kwam daarmee eind 2009 uit op 62 instellingen. BRAIN wordt daarnaast ondersteund door 3 begunstigers; de Hogeschool van Amsterdam (afdeling Archiefschool), het Nationaal Archief en Erfgoed Nederland.

LEDENLIJST BRAIN		Contributie- Klasse	Stem- verhouding
Bijgewerkt tot en met 31 december 2009			
1	Stadsarchief Vlaardingen	2	3
2	Gemeentearchief Weert	4	2
3	Streekarchief Land van Heusden en Altena	3	2
4	Regionaal Historisch Centrum Limburg	1	4
5	Gemeentearchief Schouwen-Duiveland	5	2
6	Regionaal Archief Nijmegen	1	4
7	Gemeentearchief Hulst	6	2
8	Gemeentearchief Ede en Scherpenzeel	3	2
9	Regionaal Archief West-Brabant	3	2
10	Stadsarchief Breda	1	4
11	Regionaal Archief Leiden	1	4
12	Noord-Hollands Archief	1	4
13	Historisch Centrum Het Markiezenhof	3	2
14	Westfries Archief	3	2
15	VVD	2	3
16	Gelders Archief	1	4
17	Regionaal Archief Alkmaar	2	3
18	Gemeentearchief Rotterdam	1	4
19	Haags Gemeentearchief	1	4
20	Archief Eemland	2	3
21	Gemeentearchief Tholen	6	2
22	Stadsarchief Amsterdam	1	4
23	Erfgoed Delft e.o. Archief, Musea en Archeologie	2	3
24	Nederlands Muziekinstituut	3	2
25	Stadsarchief 's-Hertogenbosch	1	4
26	Archiefinspectie Noord-Holland	6	2
27	Regionaal Archief Rivierenland	2	3

28	Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe	4	2
29	Stadsarchief Sittard Geleen	3	2
30	Streekarchivariaat Regio Achterhoek	3	2
31	Gemeentearchief Roosendaal	2	3
32	Waterlands Archief	2	3
33	Gemeentearchief Zaanstad	2	3
34	Gemeentearchief Zoetermeer	5	2
35	Provinciale Archiefinspectie Utrecht	5	2
36	Stadsarchief en Athenaumbibliotheek Deventer	4	2
37	Streekarchief Gemert-Bakel	3	2
38	Regionaal Archief Tilburg	1	4
39	Rabobank Nederland, afd. Bedrijfshistorie	4	2
40	Erfgoedcentrum DiEP	1	4
41	Gemeentearchief Venray	4	2
42	Gemeentearchief Venlo	3	2
43	Zeeuws Archief	1	4
44	Coda Archief	2	3
45	Gemeentearchief Waalwijk	3	2
46	Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid	1	4
47	Rijckheyt	3	2
48	Gemeentearchief Leidschendam-Voorburg	5	2
49	Regionaal Historisch Centrum Eindhoven	1	4
50	Streekarchief Midden-Holland	2	3
51	Hoogheemraadschap van Rijnland	4	2
52	Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard	6	2
53	Regionaal Archief Zutphen	3	2
54	Gemeentearchief Roermond	4	2
55	Gemeentearchief Wageningen	6	2
56	Streekarchief Gooi en Vechtstreek	3	2
57	Streekarchief Epe, Hattem en Heerde	5	2
58	Historisch Centrum Overijssel	1	4
59	Gemeentearchief Rucphen	4	2
60	Gemeentearchief Kerkrade	6	2
61	Aletta, instituut voor vrouwengeschiedenis	5	2
62	Het Utrechts Archief	1	4

BRAIN begunstigers	
Bijgewerkt tot 31 december 2009	
01	Nationaal Archief
02	Erfgoed Nederland
03	Hogeschool van Amsterdam – afdeling Archiefschool

Ledenvergaderingen

Op **19 maart 2009** vond de ALV van BRAIN plaats in Bergen op Zoom. Tijdens deze vergadering riep BRAIN haar leden op om hulp te bieden aan het stadsarchief van Keulen, dat op 3 maart was ingestort. Behalve de aankondiging van deze hulpactie stonden voor de ALV de nodige formaliteiten op de agenda. Zo werd een aanvulling op het huishoudelijk reglement met het oog op status van 'begunstiger' door de leden goedgekeurd. De vergadering stemde tevens in met de herverkiezing van een tweetal bestuursleden (Ariela Netiv, en Daan Hertogs) en met de verkiezing van Rolf Hage als lid van de commissie van beroep bij toelating.

De vaststelling van de jaarrekening 2008 en de begroting 2009 riep meer discussie op. De begroting was gekoppeld aan activiteitenplannen van de werkgroepen. De plannen van de verschillende werkgroepen voor 2009 werden inhoudelijk goedgekeurd, maar de financiering riep vragen op bij een aantal leden. Hierop werd er besloten dat het bestuur de jaarrekening volgens het baten/lastenstelsel zou inrichten, dat de controle van de rekening voor deze keer in handen zou worden gelegd van Frank van Kruisselbergen van de Stichting Mommerskwartier en dat de begroting naar aanleiding van de administratieve wijzigingen aangepast zou worden. De aangepaste jaarrekening en begroting zou z.s.m. aan de leden worden toegestuurd. Op die voorwaarden keurden de leden de financiële stukken goed.

Op **9 december 2009** troffen de leden elkaar opnieuw, ditmaal tijdens de DISH-conferentie in de Doelen in Rotterdam. Besloten werd om, in afwijking van de statuten die een (dure) RA-accountant voorschrijven, voor de controle van de jaarrekening voortaan een AA-accountant in te huren.

Enkele werkgroepvoorzitters gaven een actuele stand van zaken. Maarten Schenk lichtte namens de werkgroep Arbeidsmarkt, Opleiding en Mobiliteit het onderzoek naar leeftijdsgebonden uitstroom in de arbeidsmarkt toe.

Als voorzitter voor de werkgroep collectieve promotie lichtte Rolf Hage de besluitvorming toe t.a.v. de selectie van communicatiebureaus voor de ontwikkeling van de communicatiestrategie. De werkgroep koos voor bureau Edenspiekermann. De vergadering vroeg de werkgroep goed oog te houden op de verwachte kosten van strategie en eventuele campagne. Edenspiekermann zal gevraagd worden wat er minimaal nodig is om een goede, effectieve campagne te kunnen voeren. Besloten werd op de volgende ALV meer inzicht te geven in de plannen en kosten van de werkgroep collectieve promotie.

De plannen die de werkgroepen bij het bestuur indienden voor 2010 gaan de draagkracht van BRAIN te boven. BRAIN heeft momenteel niet de financiële armslag om grote meerjarenplannen te dragen. Het bestuur zegde toe voor de eerstvolgende ALV in 2010 verschillende scenario's uit te werken en keuzes in activiteiten te maken.

Het bestuur

2009 stond voor het bestuur van BRAIN vooral in het teken van het opstellen en uitdragen van het besteladvies in het visiedocument *Archiveren = Vooruitzien*. Het bestuur vergaderde negen keer. De eerste helft van 2009 werd gewerkt aan de inhoud en vormgeving van het besteladvies. In de zomer werd het visiedocument gedrukt en rondgestuurd naar alle BRAIN-leden en naar stakeholders. Vervolgens hebben bestuursleden in de laatste maanden van 2009 gesprekken gevoerd met verschillende

stakeholders over de toekomst van het archiefbestel, waaronder de algemene rijksarchivaris, de ministeries BZK en OCW en met IPO¹, VNG², LOPAI³ en NCDD⁴. De visie van BRAIN vond weerklank en ging eind 2009 in herdruk in een oplage van 3.500 exemplaren voor verdere verspreiding binnen de decentrale overheden.

De gesprekken met stakeholders hebben er onder meer toe geleid dat BRAIN samen met de algemene rijksarchivaris het initiatief heeft genomen voor een gezamenlijke strategieontwikkeling rondom het E-depot. Ook heeft het ministerie van OCW BRAIN uitgenodigd om mee te denken over een nieuw op te stellen visiebrief van minister Plasterk over de toekomst van archieven.

Bureaumedewerker

Om zowel het bestuur als de werkgroepen van BRAIN te ondersteunen, werd in juni 2009 een vacature geplaatst voor een fulltime bureaumedewerker. Op 14 september 2009 werd Rens Frommé voor 32 uur per week ingehuurd door BRAIN.

Werkgroepen

De zes werkgroepen van BRAIN werkte begin 2009 hun activiteitenplannen en – begrotingen verder uit. De voorstellen werden besproken en goedgekeurd in de voorjaars ALV in maart. Van twee werkgroepen ontbraken begin 2009 nog uitgewerkte voorstellen: benchmark en collectieve promotie. Vanaf september 2009 ontvingen de werkgroepen concrete ondersteuning in de realisering van hun plannen door de nieuwe bureaumedewerker van BRAIN. De activiteiten van de werkgroepen kregen hierdoor een nieuwe impuls. Op de ALV van december 2009 presenteerden alle werkgroepen een voorlopige stand van zaken:

1. Kwaliteitszorg

Martin Jochems (GA Apeldoorn), Joss Hopstaken (GA Roosendaal), Annette de Lange (GA Gemert-Bakel), Joost Salverda (Gelders Archief), Liesbeth Beelen (Nationaal Archief), Daan Hertogs (Stadsarchief Breda)

De werkgroep Kwaliteitszorg was in 2009 goed op stoom. Allereerst heeft de werkgroep gewerkt aan een nieuw **handvest dienstverlening archieven**. In maart 2009, tijdens de conferentie over de aanpassing van het handvest dienstverlening bij CODA, werd besloten het handvest beknopter te maken en meer toe te spitsen op de bezoekers. Als input voor deze aanpassingen heeft de werkgroep een **focusgroeponderzoek** opgezet onder archiefbezoekers en potentiële klanten. Het onderzoek vond 26 oktober 2009 plaats in het Gemeentearchief Rotterdam.⁵

De wensen van de deelnemers aan de focusgroepen werden vervolgens vertaald in negen servicenormen. Tevens voerde de werkgroep in 2009 de Kwaliteitsmonitor

---

¹ Interprovinciaal Overleg

² Vereniging van Nederlandse Gemeenten

³ Landelijk Overleg van Provinciale Archiefinspecteurs

⁴ Nationale Coalitie Digitale Duurzaamheid

⁵ Ga voor een uitgebreidere beschrijving van dit onderzoek naar *Activiteiten, focusgroeponderzoek*, p 12.

dienstverlening archieven uit. De resultaten wezen uit dat de verhouding tussen digitaal en fysiek bezoek in 2009 stabiliseerde. Steeds meer bezoekers gebruikten zowel de websites als de studiezalen. De overall waardering voor de dienstverlening bleef hoog.⁶

De werkgroep constateerde dat aan de organisatie van de Kwaliteitsmonitor nog het nodige verbeterd moet worden. In 2010 wordt dit verder onder de loep genomen. Ook wordt het komende jaar gewerkt aan het splitsen van het Handvest Dienstverlening in een publieksversie (beknopt, op servicenormen gefocust) en een organisatieversie (achterliggend normenstelsel geschikt voor certificering instellingen). De werkgroep werkt ten slotte aan een voorbereidende notitie over auditing en certificering van instellingen.

De werkgroep organiseerde in 2009 twee evenementen:

- Op 10 maart 2009 vond in Apeldoorn de werkconferentie vernieuwing handvest en monitor dienstverlening archieven plaats. De werkconferentie was gratis voor BRAIN leden en had 27 deelnemers, waarvan 2 betalende bezoekers (niet-BRAIN leden).⁷
- Samen met de werkgroep Benchmark organiseerde de werkgroep Kwaliteitszorg op 14 december de studiedag *Verbeter Samen de (digitale) Dienstverlening*. De studiedag had 67 deelnemers, waarvan 51 betalende bezoekers.⁸

2. Benchmark

Jantje Steenhuis (GA Rotterdam), Martin Jochems (GA Apeldoorn), Ella Kok-Majewska (RA Rivierenland), Mieke Schaap (GA Zaanstad)

Archiefinstellingen gaven in 2009 te kennen dat ze graag willen benchmarken met andere instellingen. Inspelend op deze behoefte heeft BRAIN de werkgroep Benchmark ingesteld. De werkgroep heeft het afgelopen jaar de verschillende mogelijkheden geïnventariseerd en een vast format ontwikkeld waardoor benchmarken voor instellingen gemakkelijker wordt. Daarbij is onder meer gekeken naar de bruikbaarheid van het Kengetallen InformatieSysteem (KIS) van v/h DIVA. Het format en andere praktische tips zijn te vinden in notitie *Pilot Benchmark archieven*.⁹

Tevens is er tijdens de BRAIN studiedag op 14 december 2009 in workshopverband als proef gebenchmarkt op twee thema's:

1. de werking van websites
2. de vindbaarheid van informatie

---

⁶ Boudestein, W. Kwaliteitsmonitor Dienstverlening Archieven 2009:

http://www.archiefbrain.nl/downloads/brain_kda2009_rap.pdf

⁷ Zie ook: *Werkconferentie vernieuwing handvest en monitor dienstverlening archieven* p. 12

⁸ Zie ook: *BRAIN Studiedag 'Verbeter Samen de (digitale) Dienstverlening'* p. 11

⁹ Schot, F. *Pilot Benchmark archieven*, 2009.

http://www.archiefbrain.nl/downloads/pilot_brain_benchmarking.pdf

Dit beviel goed; het bleek dat door benchmarking zowel de kwaliteit als de efficiency van archiefinstellingen kan worden verbeterd. Het aantal aanmeldingen voor de pilot benchmark bleef helaas beperkt tot twee instellingen.

3. DIV+A

Ariela Netiv (Regionaal Archief Leiden), Cees Tromp (Stadsarchief en Athenaeumbibliotheek Deventer), Irmgard Broos (Provinciale Archiefininspectie Utrecht), Yvonne Welings (Regionaal Archief Tilburg).

De werkgroep DIV+A werkte in 2009 vooral aan de gezamenlijk doorontwikkeling van de kennisbank van de SOD (onderdeel van SOD-online) en van DIGIDIVA tot één kenniscentrum op het snijvlak van informatiemanagement en digitaal archiefbeheer. SOD zal de hosting van de site gaan verzorgen en de site wordt ondergebracht onder SOD. Sinds eind 2009 betaalt BRAIN mee aan het inhoudelijk beheer van de site. De werkgroep stelde een redactie in, die site inhoudelijk gaat vernieuwen. Jacqueline Schuurman-Hess (Gemeentearchief Rotterdam) is de redactievoorzitter.

Inspectie is de bindende factor tussen de DIV en het archiefwezen. Daarom streeft de werkgroep ernaar archiefinspectie beter te betrekken bij haar activiteiten. De werkgroep heeft daartoe gesprekken gevoerd met het LOPAI en WGA. BRAIN streeft naar een samengaan van BRAIN-WGA.

4. Subsidies en Lobby

Wim Reijnders (Historisch Centrum Het Markiezenhof), Roelof Koops (Zeeuws Archief), Lucas Osterholt (VVD)

Vorig jaar had de werkgroep een grootscheepse lobby voor ogen om veel geld te bepleiten voor voldoende goede e-depotvoorzieningen. Met de Nota E-archief van het Consortium van NA en RHC's manifesteerde ook dit consortium zich als lobbyist. Samenwerking lag daarom voor de hand. Zowel voor BRAIN als voor NA en Consortium is de vraag actueel en relevant hoe we het beste kunnen zorgen voor voldoende en goede e-depotvoorzieningen voor de hele overheid. Daarom onderzochten BRAIN en KVAN in december 2009 of en hoeveel ruimte er was om op dit punt gemeenschappelijk op te trekken met het Consortium en de andere pioniers op het gebied van e-depot, te weten Amsterdam en Rotterdam. Er bleek voldoende ruimte en bereidheid te zijn om in 2010 een gezamenlijke strategie te gaan bepalen.

5. Collectieve promotie

Rolf Hage (Stadsarchief 's-Hertogenbosch), Jan van der Meer (Rabobank Nederland), Lieuwe Zoodma (Noord-Hollands Archief), Peer Boselie (GA Sittard-Geleen), Ella Kok-Majewska (RA Rivierenland), Julia Romijn-Wixley (Archief Eemland), Birgit Broer (Nationaal Archief)

De werkgroep collectieve promotie werkte in 2009 aan de ontwikkeling van een strategie op het gebied van collectieve promotie. In de loop van 2009 kwam de planvorming goed op gang. Ook het Platform Communicatie en het Nationaal Archief

draaiden mee in de werkgroep. Na gezamenlijke planvorming werd een verkenning gedaan naar bureaus die BRAIN zouden kunnen ondersteunen bij het uitzetten van een communicatiestrategie voor de branche als geheel. Die strategie zou kunnen uitmonden in een campagne. De werkgroep selecteerde drie bureaus waarmee eind oktober 2009 oriënterende gesprekken volgden. De drie bureaus deden vervolgens op 30 november op basis van een korte schriftelijke briefing een *pitch* (verkooppresentatie) waarin zij hun eerste gedachten over een communicatiestrategie voor de branche uiteen zetten.

Na een evaluatie van de pitches en een beoordeling op een tiental criteria, besloot de werkgroep verder te praten met het bureau EdenSpiekermann. EdenSpiekermann (eerder ingeschakeld door Nationaal Archief en Kapitaal Amsterdam) nam als uitgangspunt in hun pitch: *history is hot*. De potentie is er, het publiek wil geschiedenis maar weet niet wat archieven zijn en doen. Daarom moet er een strategie worden gevolgd die begint met een herkenbaar gezicht (naam, logo, zichtbaarheid) en een goed verhaal (positionering, propositie). De aanpak die ES voorstond was er een van schaalbaarheid. Zo stelde ze voor een webgebaseerde toolkit te ontwikkelen, zodat archieven vervolgens zelf aan de slag kunnen met promotie. Gezamenlijk wordt nu een plan van aanpak voor de ontwikkeling van een communicatie-strategie uitgewerkt.

6. Opleiding, arbeidsmarkt en mobiliteit

Daan Hertogs (Stadsarchief Breda), Maarten Schenk (Haags Gemeentearchief), Bas van der Wulp (Erfgoed Delft e.o.), Chaja Beck (Nederlands Muziekinstituut)

De werkgroep werkte in 2010 aan een onderzoek naar de uitstroom op de arbeidsmarkt voor archivariissen, aan een inventarisatie van opleidingen en aan de certificering van beroepsbeoefenaren. Begin oktober 2009 gaf de werkgroep het bureau van BRAIN opdracht om een onderzoek uit te voeren naar de leeftijdsgebonden uitstroom van het personeel van de Nederlandse archiefinstellingen. Op 6 oktober verspreidde het bureau een korte vragenlijst onder 142 archief(verwante) instellingen. 62 instellingen beantwoordden de mail met vragen over leeftijdsgebonden uitstroom. Op de vrijdag 30 oktober werd de dataverzameling gesloten.

Op basis van de verkregen gegevens stelde het bureau een onderzoeksrapport op, *De grijswaarde van het archiefwezen*. De resultaten wezen uit dat de te verwachten uitstroom bij archiefinstellingen tot 2015 ongeveer 13% zal zijn op het totaal aantal medewerkers ((fte's). Daarmee volgt de archiefbranche het landelijke gemiddelde van uitstroom bij de overheid. Opvallend is de hoge uitstroom bij de inspectiefuncties; een nijpend probleem omdat het hier om een specialisme gaat dat in de praktijk wordt aangeleerd en waar geen specifieke opleiding voor is. Het rapport werd verspreid onder de 142 Nederlandse archiefinstellingen en gepubliceerd op de website van BRAIN.¹⁰ Op basis van evaluatie van het rapport besloot de werkgroep het onderzoek naar leeftijdsgebonden uitstroom te herhalen in 2012, 2015 en 2018, met het oog op een verwachte hogere uitstroom in die periode. Herhaling maakt het ook mogelijk om trends te ontdekken.

---

¹⁰ Frommé, R. *De grijswaarde van het archiefwezen*. 2009
http://www.archiefbrain.nl/downloads/arbeidsmarkt_uitstroom_logo.pdf

De werkgroep stelde, mede op basis van het rapport *De grijswaarde van het archiefwezen*, vast dat een gemeenschappelijk beeld nodig is over de toekomst van archiefdiensten en de bijbehorende functionarissen om te bepalen of er een personeelsprobleem op onze diensten afkomt. Bovendien zijn een aantal functiebenamingen aan vernieuwing toe. De werkgroep constateerde daarnaast dat steeds meer medewerkers geen archiefschool achtergrond hebben. Om een overzicht te krijgen van alle opleidingen in Nederland in de archiefsector, sloot de werkgroep zich aan bij een initiatief van Erfgoed Nederland. In het kader van het programma ICT-deskundigheidsbevordering inventariseerde Ingeborg Bennink van Erfgoed Nederland in het najaar van 2009 opleidingen en nascholing m.b.t. ICT-deskundigheid voor archieven. Op verzoek van de werkgroep heeft mevrouw Bennink daar tevens een inventarisatie opleidingen en nascholing voor de archiefsector aan toegevoegd. De inventarisatie werd in november 2009 afgerond.

De KVAN vroeg het afgelopen jaar BRAIN als werkgeversorganisatie steun voor de certificering van beroepsbeoefenaren. Vakspecifieke deskundigheid is een wezenlijk aspect van professionele kwaliteit. Daarbij is het noodzakelijk dat professionals zich blijven ontwikkelen. De certificering voorziet in twee typen gecertificeerde beroepsbeoefenaren: archivaris en recordmanager. Een systeem van certificering garandeert dat archivariissen en recordmanagers blijven. In 2009 speelde de werkgroep een rol in de communicatie tussen KVAN en BRAIN en voorzag het bestuur van inhoudelijk input in hoe een dergelijke certificering vorm zou moeten krijgen.

Overige activiteiten

Communicatie, huisstijl en website

De vereniging verzorgde haar externe communicatie door publicaties op de website en door korte berichten op relevante nieuwsfora, waaronder Archiefforum, Archief 2.0 en BREED en in het Archiefblad. Daarnaast verspreidde BRAIN zelf een drietal digitale nieuwsbrieven. Het afgelopen jaar borduurde BRAIN voort op de huistijl en website, ontwikkeld in 2008. Het bureau van BRAIN gebruikte de frisse kleuren in combinatie met het bruin uit het logo voor een eigen ontwerp van posters, flyers en visitekaartjes.

BRAIN's belangrijkste communicatiemiddel in 2009 was het gezamenlijke visiedocument van BRAIN/KVAN *Archiveren = Vooruitzien*. Deze werd in een oplage van 5.000 verspreid onder archiefinstellingen, beleidsmakers en andere stakeholders. Het document is inmiddels in herdruk.

Visiedocument Archiveren = Vooruitzien

In 2009 formuleerden KVAN en BRAIN samen in een visiedocument hun ambitie en doelstellingen voor de komende jaren. In het stuk maakten de verenigingen zich samen sterk voor het afsluiten van een interbestuurlijk convenant tussen Rijk, IPO en VNG op het gebied van archiefbeleid. Zo werd onder meer het belang benadrukt van een

landelijke standaard voor e-depotvoorzieningen, zodat alles wat er tot stand komt uitwisselbaar en koppelbaar is.

Op 16 juni 2009, bij de afsluiting van de KVAN-studiedagen, nam Judith van Kranendonk, directeur-generaal Cultuur en Media van het ministerie van OCW de visie in ontvangst. Van Kranendonk reageerde zeer positief. Ze prees de verenigingen om hun constructieve samenwerking en zag inhoudelijk raakvlakken met de richting die OCW in wil slaan met het archiefbeleid.

Belangenbehartiging en vertegenwoordiging

In de maanden na de verspreiding van het visiedocument gingen de voorzitters van BRAIN en KVAN samen op pad om steun te krijgen voor deze visie. Heel concreet stuurden zij aan op een interbestuurlijk convenant tussen rijk, IPO en VNG om commitment en geld te krijgen voor: een online toegankelijke Archiefcollectie Nederland, voldoende e-depotcapaciteit voor de hele overheid in 2015 en voor certificering van archiefinstellingen, vergelijkbaar met de museumregistratie. Daarnaast had het bestuur van BRAIN regelmatig overleg met de KVAN, de directeur van het Nationaal Archief en de directeur van Erfgoed Nederland.

Hulpactie Keulen

Op 3 maart stortte het Stadsarchief van Keulen volledig in. Een groot aantal instellingen gaf gehoor aan de oproep van het bestuur om het Keulse Stadsarchief te hulp te komen. BRAIN coördineerde de Nederlandse actie, samen met Blue Shield en het Nationaal Archief. Op 27 april vertrokken vertegenwoordigers van Nationaal Archief, het Haags Gemeentearchief, het Gemeentearchief Rotterdam, het Stadsarchief Amsterdam, maar ook van kleine instellingen als het archief Leidschendam-Voorburg, naar Keulen om hulp te bieden. De Nederlandse vertegenwoordigers hielpen voornamelijk bij het redden van historisch materiaal, door het geborgen materiaal schoon te maken en in te pakken.

Studiedag 'Verbeter Samen de (digitale) Dienstverlening'

Op 14 december 2009 organiseerde BRAIN in Haarlem de studiedag 'Verbeter samen de (digitale) dienstverlening'. De studiedag in het Noord-Hollands Archief stond in het teken van dienstverlening en benchmarking van archiefinstellingen. Gedurende de dag kwamen verschillende instrumenten en onderzoeken aan bod waarmee instellingen hun prestaties zouden kunnen verbeteren. Daarbij stond steeds de vraag centraal hoe archiefinstellingen van elkaar kunnen leren. 's-Middags werd in een drietal workshops concrete invulling gegeven aan mogelijke verbeteringen. De studiedag gaf een goede indruk van het brede scala aan activiteiten die de archiefbranche in 2009 heeft ontplooid. Duidelijk werd dat archiefinstellingen op allerlei manieren bezig zijn om de prestaties te verbeteren, zowel naar het publiek toe in (digitale) dienstverlening, als tussen instellingen onderling, door de prestaties te vergelijken (benchmarken).

Een belangrijke conclusie van de studiedag was dat er bij instellingen vooral behoefte bestaat aan (landelijke/regionale) coördinatie en praktische ondersteuning,

bijvoorbeeld voor het vinden en invullen van subsidieregelingen, voor het onderling afstemmen van zoekmogelijkheden of voor het coördineren van een kleinschalige benchmark. Dit kan niet alleen opgevangen worden door een branchevereniging, al kan BRAIN zeker faciliterende rol vervullen. Andere landelijke en regionale instellingen (RHC's) zouden hierbij ook hun verantwoordelijkheid moeten nemen, in samenspraak met de archiefinstellingen zelf. Van de studiedag en de workshops werd een verslag geschreven.¹¹

Werkconferentie vernieuwing handvest en monitor dienstverlening archieven

Op 10 maart 2009 vond in Apeldoorn de werkconferentie 'Vernieuwing handvest en monitor dienstverlening archieven' plaats. De conferentie had als doel de Kwaliteitsmonitor en het handvest dienstverlening archieven aan te passen. Evenals veel gemeentes werken archieven met servicenormen, waarin ze de dienstverlening voor klanten vastleggen. Archieven hebben hun servicenormen vastgelegd in het handvest dienstverlening. Tijdens de conferentie over de aanpassing van het handvest dienstverlening bij CODA, werd besloten het handvest beknopter en meer toegespitst op de bezoekers te maken. Als input voor deze aanpassingen heeft BRAIN een focusgroeponderzoek opgezet onder archiefbezoekers en potentiële klanten.

Op basis van de resultaten van de werkconferentie werd de kwaliteitsmonitor door de Kwaliteitsgroep van Brain aangepast. De deelnemers aan de werkconferentie gaven te kennen de monitor vooral te willen richten op die aspecten van kwaliteit waar instellingen zelf op kunnen sturen. De dienstverlening via internet is steeds belangrijker geworden. Dat klinkt duidelijk door in de vernieuwde monitor. Door de vragenlijst over digitale dienstverlening uit te breiden en tegelijk het gedeelte over fysieke dienstverlening in te korten is een beter evenwicht in de kwaliteitsmonitor 2009 ontstaan.

Focusgroeponderzoek

Als input voor de aanpassing van het handvest dienstverlening archieven organiseerde BRAIN op 26 oktober 2009 een focusgroeponderzoek in het Gemeentearchief Rotterdam. Onder leiding van een ervaren gespreksleider werden gesprekken gehouden met 12 oudere meer ervaren bezoekers en met 6 jongeren die nog maar een keer een archief fysiek hadden bezocht. Dit om meer zicht te krijgen op de wensen, ervaringen en belemmeringen van (potentiële) archiefbezoekers. De resultaten zijn na te lezen op de website van BRAIN.¹² De discussies werden gefilmd door filmmaker Arthur Bueno en vertaald in de film Focusgroep Dienstverlening Archieven. Deze film werd op de studiedag 'Verbeter Samen de (digitale) Dienstverlening' voor het eerst vertoond. De film is online te bekijken.¹³

---

¹¹ Verslag Studiedag 'Verbeter Samen de (digitale) Dienstverlening' http://www.archiefbrain.nl/werk-in-uitvoering.php?pagina_id=39

¹² Verslag focusgroeponderzoek Archieven. http://www.archiefbrain.nl/vereniging.php?pagina_id=40.

¹³ <http://vimeo.com/8116898> Inloggen met het password: brain

Kwaliteitsmonitor 2009

Het kwaliteitsonderzoek werd afgelopen jaar voor de zesde keer uitgevoerd. De 2009-meting werd uitgevoerd in opdracht van Branchevereniging Archiefinstellingen Nederland (BRAIN) en onder supervisie van de werkgroep Kwaliteitszorg. Het onderzoek vond plaats in de periode juni t/m oktober 2009. Voor de 2009-meting schreven zich in totaal 48 instellingen uit Nederland en 3 uit België in. Uiteindelijk retourneerden van de 51 instellingen 48 instellingen de vragenlijsten. De deelnemende instellingen voerden in de kwaliteitsmonitor zelf het veldwerk uit. Mede hierdoor waren er in de organisatie en uitvoering van de monitor in 2009 wat problemen. De werkgroep kwaliteit zal in 2010 de organisatie onder de loep nemen en waar nodig aanpassen voor de volgende monitor in 2011.

De resultaten van de 2009-meting wijken niet sterk af van die uit 2007. De overall waardering voor de dienstverlening blijft hoog. In 2007 was het rapportcijfer een 7,8. De lichte daling naar een 7,6 houdt verband met de verwachtingen van de bezoekers. Naarmate mensen meer en geavanceerdere internetdiensten gebruiken, nemen hun verwachtingen toe. Verbeterpunten liggen dan ook vooral in de digitale dienstverlening. Sterke punten blijven de vriendelijkheid en deskundigheid van het personeel, de soepele afhandeling van aanvragen op de studiezaal en van vragen per mail, brief of telefoon en ten slotte de kwaliteit van de websites.¹⁴

---

¹⁴ Boudestein, W. Kwaliteitsmonitor Dienstverlening Archieven 2009:
http://www.archiefbrain.nl/downloads/brain_kda2009_rap.pdf